

ศึกษาสภาพการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนการกุศลของวัด
ในพระพุทธศาสนา*

TO STUDY THE CONDITION OF PARTICIPATORY EDUCATIONAL
ADMINISTRATION OF CHARITY SCHOOLS IN BUDDHIST TEMPLES

^[1]พระมหาสิริยศ สิริยโส (ชาลีเปี่ยม) Phramaha Siyos Siriyaso (Chaleepriam),

^[2]พระมหาสมบัติ ธนปญโญ PhramahaSombat Dhanapañño,

^[3]พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภูริปญโญ Phrakhrusangkharak Chakkit Bhuripañño

^{[1] [2] [3]}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: mahachampar2519@hotmail.com

Article Received: June 20, 2020, Revised: October 08, 2020, Accepted: October 15, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยมีระเบียบวิธีการวิจัย คือ การใช้แบบสอบถามประชากรทั้งหมดที่เป็นผู้บริหารและครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในภาคกลาง จำนวน 400 รูป/คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในภาพรวมและในรายด้านมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การร่วมดำเนินการ การร่วมคิดตัดสินใจ การร่วมติดตามประเมินผล และการร่วมรับผลประโยชน์

คำสำคัญ: การบริหาร, การศึกษาแบบมีส่วนร่วม, โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ABSTRACT

This research article aimed to study the condition of participatory educational administration of charity schools in Buddhist temples. The research methodology was to use a questionnaire with 400 total populations who were administrators and teachers of charity schools in Buddhist temples in the central region and analyzed the data with statistical values such as percentage, mean and standard deviation, presented in the form of a table with captions. The results showed that the overall and in each aspect of the condition of participatory educational administration of charity schools in Buddhist temple, was at high level of practice such as collaboration, participation in decision making, participation in follow-up evaluation and sharing benefits.

Keywords: Administration, Participatory Education, Charity Schools in Buddhist Temples

*บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเชิงพุทธของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

บทนำ

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบเดียวกับโรงเรียนสามัญทั่วไป โดยเน้นการมีจุดประสงค์มุ่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมที่นำไปสู่การกำกับควบคุมกาย วาจา ใจ ให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักศีลธรรมและดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามกรอบคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม ไม่เบียดเบียนตนเองและบุคคลอื่น มีจิตสาธารณะเป็นกุศลในการเกื้อกูล สร้างประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคม มีลักษณะของความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี สอดคล้องกับนโยบายแห่งรัฐเพื่อการเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (ส. ศิวรักษ์, 2545) โดยโรงเรียนการกุศลของวัดได้รับการสนับสนุนจากคณะสงฆ์ตามนโยบายการส่งเสริมให้วัดและพระสงฆ์ได้มีบทบาทในการจัดการศึกษาเพื่อชุมชนอย่างเต็มที่ โดยมีกระทรวงศึกษาธิการให้การส่งเสริมสนับสนุนและอุดหนุนแก่โรงเรียนเป็นพิเศษ เพราะเป็นโรงเรียนต้นแบบการศึกษาสงเคราะห์ให้แก่บุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส (ผ่องศิริ เรืองตระกูล, 2544)

การบริหารการศึกษาที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนองค์กร หรือสถาบันต่างๆ ในสังคมจึงมีมากขึ้น เมื่อมีการกำหนดตัวบ่งชี้ของการการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาและการกำหนดเป็นนโยบายการจัดการศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษา ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ในกรณี พบว่า การมีส่วนร่วมของครูบุคลากรทางการศึกษาและประชาชน เป็นกลไกสำคัญของการกระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งการร่วมคิดร่วมปฏิบัติร่วมสนับสนุนและร่วมติดตามผลการจัดการศึกษาในทุกระดับ ทั้งระดับนโยบาย/ส่วนกลาง ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่ประสบผลสำเร็จของครู ในโครงการทุนครูสอนดีและการจัดการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จของสถานศึกษาส่วนใหญ่ล้วนเนื่องมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ (พิณสุตา สิริรังศรี, 2555) เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ชุมชนและวัด ทั้ง 3 ฝ่ายต้องมีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษาขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาสู่เป้าหมายแห่งความสำคัญซึ่งมีความคาดหวังของผู้ปกครองและสังคม วัดจึงควรเข้ามามีบทบาทต่อการบริหารจัดการศึกษาของชุมชนโดยโรงเรียนการกุศลที่ตั้งอยู่ในวัดและมีเจ้าอาวาสเป็นพร้อมทั้งคณะกรรมเป็นผู้บริหารจัดการ

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนกับชุมชนต้องประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน ประสานงาน บ้าน วัด โรงเรียน คือ สามประสานร่วมกันในลักษณะกัลยาณมิตรอย่างยั่งยืนได้ เพราะเกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ทั้งนี้ในการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น การจัดกิจกรรมเพื่อการมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิตค่านิยมประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม เพราะกลุ่มคนในชุมชนมีความแตกต่างกันในลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจ และการได้รับข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน ควรมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาของชุมชน มีการวางแผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตกำหนดกิจกรรม การดำเนินกิจกรรม และการประเมินผลกิจกรรมจัดขั้นตอนของการเข้ามามีส่วนร่วมและให้ความสำคัญ โดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง โดยโรงเรียนหน่วยงานภาครัฐช่วยเหลือให้คำแนะนำหรืออำนวยความสะดวกอย่างต่อเนื่อง (สุวัฒน์ อินทรประไพ, (2557) ซึ่งงานทุกอย่างไม่สามารถทำสำเร็จด้วยคนเพียงคนเดียวต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจซึ่งกันและกัน ดังนั้น การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมได้ก็จะเป็นสิ่งที่สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการวิจัยเรื่องศึกษาสภาพการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการศึกษาและเป็นแนวทางการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในภาคกลาง จำนวน 400 ท่าน และใช้ประชากรทั้งหมดเป็นในการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

3. การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) นำเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบประเด็นคำถาม เนื้อหาสาระ ให้มีความครอบคลุมสอดคล้องกับกรอบแนวคิด 2) นำแบบสอบถามปลายเปิด เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและความสอดคล้องของข้อคำถามกับกรอบแนวคิด แล้ววิเคราะห์หาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.7-1.00 ถือได้ว่าแบบสอบถามได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญ 3) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัย 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา หรือวิธีของ Cronbach ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .875 จากนั้นทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนนำไปแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมเป็นขั้นตอน คือ หลังจากการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเปลี่ยนแปลงเป็นรหัสตัวเลขบันทึกลงในโปรแกรมการวิจัยทางสถิติ ดังนี้ 1) นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ โดยการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form) 2) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ 3) การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ความถี่และค่าร้อยละ และข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ทำวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ระดับการให้คะแนนของของบุญชุม ศรีสะอาด (2558)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ใช้สอบถามประมาณ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ การร่วมคิดตัดสินใจ การร่วมดำเนินการ การร่วมรับผลประโยชน์ และการร่วมติดตามประเมินผล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในภาพรวม

สภาพการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในภาพรวม	μ	σ	แปลผล	อันดับที่
1. การร่วมคิดตัดสินใจ	3.82	0.82	มาก	2
2. การร่วมดำเนินการ	4.05	0.68	มาก	1
3. การร่วมรับผลประโยชน์	3.68	0.93	มาก	4
4. การร่วมติดตามประเมินผล	3.75	1.04	มาก	3
ภาพรวม	4.04	1.03	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$, $\sigma = 1.03$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ การร่วมดำเนินการ ($\mu = 4.05$, $\sigma = 0.68$) รองลงมา ได้แก่ การร่วมคิดตัดสินใจ ($\mu = 3.82$, $\sigma = 0.82$) การร่วมติดตามประเมินผล ($\mu = 3.75$, $\sigma = 1.04$) และการร่วมรับผลประโยชน์ ($\mu = 3.68$, $\sigma = 0.93$) โดยมีรายละเอียดของแต่ละด้าน ดังนี้

สภาพการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ด้านการร่วมคิดตัดสินใจ โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับ คือ มีส่วนร่วมในการดูแลสภาพแวดล้อมในโรงเรียน รองลงมา คือ มีส่วนร่วมสร้างการทำงานอย่างเป็นระบบเป็นทีม มีส่วนร่วมในการประสานการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และข้ออันดับสุดท้าย คือ มีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคลากรและนักเรียน

สภาพการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ด้านการร่วมดำเนินการ โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับ คือ มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความอบอุ่นสามัคคี รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอน ส่วนร่วมประชุมร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้น และข้ออันดับสุดท้าย คือ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินการ

สภาพการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับ คือ มีส่วนร่วมรับรู้การใช้งบประมาณรายปีต่างๆ ที่ดำเนินการ รองลงมา คือ มีส่วนร่วมให้ความรู้และนำเสนอโครงการต่างๆ มีส่วนร่วมรับรู้พัฒนาการเรียนของนักเรียนในระดับต่างๆ และข้ออันดับสุดท้าย คือ มีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณตามลำดับความจำเป็น

สภาพการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ด้านการร่วมติดตามประเมินผล โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับ คือ มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลในการประเมินโรงเรียน รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการออกแบบวิธีประเมินทดสอบ มีส่วนร่วมในการเลือกแบบการประเมินที่เหมาะสม และข้อที่มี และข้ออันดับสุดท้าย คือ มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์การประเมินในการบริหารโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยมาเพื่ออภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งหมด คือ การร่วมดำเนินการ การร่วมคิดตัดสินใจ การร่วมติดตามประเมินผล และการร่วมรับผลประโยชน์ ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการนำหลักการมีการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ การร่วมคิดตัดสินใจ การร่วมดำเนินการ การร่วมรับผลประโยชน์ และการร่วมติดตามประเมินผล อันเป็นหลักการสำคัญในการบริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก เพราะเป็นโรงเรียนที่มีบริบทต้องใช้การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคคณะสงฆ์ ภาคชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการผลักดันของรัฐธรรมนูญที่ส่งผลให้เกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งตามพระราชบัญญัตินั้นได้เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคมสามารถจัดการศึกษาได้ (All for Education) ให้โรงเรียนร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดย จัดกระบวนการเรียนรู้ ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมี การจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรร ภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชนให้โรงเรียนพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hoy and Miskel (1991) ที่ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของปารณทัตต์ แสนวิเศษ (2555) ที่ผลการวิจัยพบว่า การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการร่วมคิดและตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและร่วมดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน 4) การมีส่วนร่วมในการให้บริการและรับความช่วยเหลือจากโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรกร ปุยสุวรรณ (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย คือ 1) การสร้างภาคีเครือข่าย 2) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน 3) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 4) การประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของประจวบ หนูเลี้ยง (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม คือ 1) การร่วมคิด 2) การร่วมวางแผน 3) การร่วมดำเนินงาน 4) การร่วมติดตาม 5) การร่วมประเมินผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของนุชา สระสม (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมในการบริหารแบบบ้าน วัด โรงเรียน มี 5 ลักษณะ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและการดำเนินการตามความเชื่อและความศรัทธาในพระพุทธศาสนา 4) การมีส่วนร่วมในการประสานประโยชน์ร่วมกัน 5) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลแบบกัลยาณมิตร

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เป็นการบริหารสถานศึกษาด้วยการมีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจร่วมวางแผนร่วมทำงานจึงก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันผูกพันผูกมัดและตกลงใจร่วมกันในการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ 4 ประการ ได้แก่ 1) การร่วมคิดตัดสินใจ การให้คำปรึกษาหารือในการดำเนินงาน การคัดเลือกบุคลากร กำหนดระเบียบข้อบังคับ ดูแลสภาพแวดล้อม พัฒนาศักยภาพบุคลากร ประสานการทำงานร่วมกัน นำเสนอเทคนิคใหม่ๆ ประสานโรงเรียนใกล้เคียงเพื่อพัฒนาผู้เรียน สร้างการทำงานอย่างเป็นระบบเป็นทีม สร้างความเข้าใจหน่วยงาน ลดความขัดแย้งสร้างความสุข ปรึกษาหารือเพื่อช่วยตัดสินใจ โดยมีกรรมการที่ปรึกษาและมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำงาน 2) การร่วมดำเนินการ การขับเคลื่อนไปสู่ทิศทางและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ประชุมร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้น พัฒนาการเรียนการสอน ร่วมเสนอปัญหา และทางแก้ไข รับรู้ข่าวสารการดำเนินการทุกมิติ ตรวจสอบ ปลุกขวัญสร้างกำลังใจ สร้างบรรยากาศที่ดี นำเสนอเทคโนโลยีใหม่ๆ มาปรับใช้ การเสนอการนำเอาคุณธรรมมาสอดแทรกทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความอบอุ่นสามัคคี สร้างวัฒนธรรมใหม่ในองค์กร เห็นชอบและมอบหมายให้ดำเนินการตามแผนงาน ทำตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดจนกว่าจะบรรลุเป้าหมาย 3) การร่วมรับรู้ผลประโยชน์ การรับรู้ผลประโยชน์ของการดำเนินการให้ความรู้และนำเสนอโครงการให้คำปรึกษาแสดงความคิดเห็นในการพัฒนารับรู้การใช้งบประมาณรายปี พัฒนาการเรียนของนักเรียน ให้คำแนะนำให้ความรู้และและปรับทัศนคติที่ตรงกัน จัดหาทุนเพิ่มเติมเพื่อดำเนินงาน จัดสรรงบประมาณตามลำดับความจำเป็น ใกล้เคียงเมื่อเกิดปัญหาขัดแย้งในงบประมาณ ตรวจสอบความโปร่งใส ดูแลผลประโยชน์ส่วนรวม ของคณะกรรมการการศึกษาได้ทำร่วมกันในการบริหารจัดการดำเนินการไปสู่เป้าหมายร่วมกัน และ 4) การร่วมติดตามประเมินผล การดำเนินการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ตั้งแต่การตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงาน ดูแลผลประโยชน์สถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินงานสร้างสามัคคีในการบริหารสถานศึกษารับรู้ผลการประเมินรวมและเสนอแก้ไขอย่างอิสระ แนะนำช่วยเหลือแก้ปัญหาในการประเมิน สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจร่วมวางแผนร่วมทำงานจึงก่อให้เกิดความรู้สึกผูกพันผูกมัดและตกลงใจร่วมกันในการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.1 การร่วมคิดตัดสินใจให้คำปรึกษาหารือในการดำเนินงาน การคัดเลือกบุคลากร กำหนดระเบียบข้อบังคับ ดูแลสภาพแวดล้อม พัฒนาศักยภาพบุคลากร ประสานการทำงานร่วมกัน นำเสนอเทคนิคใหม่ๆ ประสานโรงเรียนใกล้เคียงเพื่อพัฒนาผู้เรียน สร้างการทำงานอย่างเป็นระบบเป็นทีม สร้างความเข้าใจ หน่วยงาน ลดความขัดแย้งสร้างความสุข ปรึกษาหารือเพื่อช่วยตัดสินใจ โดยมีกรรมการที่ปรึกษาและมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำงาน

1.2 การร่วมดำเนินการขับเคลื่อนไปสู่ทิศทางและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ประชุมร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้น พัฒนาการเรียนการสอน ร่วมเสนอปัญหา และทางแก้ไข รับรู้ข่าวสารการดำเนินการทุกมิติ ตรวจสอบ ปลูกขวัญสร้างกำลังใจ สร้างบรรยากาศที่ดี นำเสนอเทคโนโลยีใหม่ มาปรับใช้ การเสนอการนำเอาคุณธรรมมาสอดแทรกทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความอบอุ่นสามัคคี สร้างวัฒนธรรมใหม่ ในองค์กร เห็นชอบและมอบหมายให้ดำเนินการตามแผนงาน ทำตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดจนกว่าจะบรรลุเป้าหมาย

1.3 การร่วมรับรู้ผลประโยชน์รับรู้ผลประโยชน์ของการดำเนินการให้ความรู้และนำเสนอโครงการให้คำปรึกษาแสดงความคิดเห็นในการพัฒนารับรู้การใช้งบประมาณรายปี พัฒนาการเรียนของนักเรียน ให้คำแนะนำให้ความรู้และและปรับทัศนคติที่ตรงกัน จัดหาทุนเพิ่มเติมเพื่อดำเนินงาน จัดสรรงบประมาณตามลำดับความจำเป็น ใกล้เคียงเมื่อเกิดปัญหาขัดแย้งในงบประมาณ ตรวจสอบความโปร่งใส ดูแลผลประโยชน์ส่วนรวม ของคณะกรรมการการศึกษาได้ทำร่วมกันในการบริหารจัดการดำเนินการไปสู่เป้าหมายร่วมกัน

1.4 การร่วมติดตามประเมินผลดำเนินการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ตั้งแต่การตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงาน ดูแลผลประโยชน์สถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินงาน เก็บข้อมูลเชิงสถิติ สร้างสามัคคีในการบริหารสถานศึกษารับรู้ผลการประเมินรวมและเสนอแก้ไขอย่างอิสระ เลือกแบบการประเมินที่เหมาะสม แนะนำช่วยเหลือแก้ปัญหาในการประเมิน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ที่มีต่อการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: บิซิเนสอาร์แอนด์ดี.

- นุชา สระสม. (2560). การมีส่วนร่วมใน “การบริหารแบบบ้าน วัด โรงเรียน” ของโรงเรียนวัด สังกัด กรุงเทพมหานคร. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2558). วิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.
- ประจวบ หนูเลี้ยง. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา แบบมีส่วนร่วมของจังหวัดพัทลุง. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.
- ปารณทัตต์ แสนวิเศษ. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา: การสร้างทฤษฎีจากฐานราก. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ผ่องศิริ เรียงตระกูล. (2544). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชนการกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนาลำปาง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พินสุดา สิริธรรมา. (2555). การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาโครงการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชนเพื่อสุขภาวะคนไทย. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- ภัทรกร ปุยสุวรรณ. (2557). แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ส. ศิวรักษ์. (2545). ปรัชญาการศึกษาศาสตร์และศิลป์แห่งการปฏิรูปการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.
- สุวัฒน์ อินทรประไพ. (2557). การบริหารงานโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โรงเรียนวัดชัยบอนวิทยา จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 3(2). 39-50.
- Hoy, K. W. and G. C. Miskel. (1991). *Al Administration: Theory. Research and Practice*. 6th ed. New York: McGraw-Hill.